

PATVIRTINTA
Kybartų vaikų lopšelio-darželio „Kregždutė“
Direktoriaus 2017 m. lapkričio 13 d.
Įsakymu Nr. R-IV-75

**KYBARTŲ VAIKŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „KREGŽDUTĖ“
IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ SOCIALINIŲ IR EMOCINIŲ ĮGŪDŽIŲ UGDYMO
PROGRAMA „AŠ IR MES“**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Švietimo teikėjas – Kybartų vaikų lopšelis-darželis „Kregždutė“ (toliau – įstaiga), įregistruota Juridinių asmenų registre, kodas 19048219. Teisinė forma – biudžetinė įstaiga. Grupė – ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokykla.
2. Įstaigos buveinės adresas – J. Basanavičiaus g.82a, LT-70424 Kybartai, el. pašto adresas: kybartukregzdute@gmail.com, tel.:(8 342) 58161, internetinės svetainės adresas: www.kybartukregzdute.lt
3. Programos pavadinimas – Kybartų vaikų lopšelio-darželio „Kregždutė“ ikimokyklinio amžiaus vaikų socialinio emocinio ugdymo programa (toliau – Programa).
4. Programos rengėjai: Ilona Mikalainienė, socialinė pedagogė ir Rima Kurtinaitienė direktoriaus pavaduotoja ugdymui.
5. Programos koordinatorius – direktorė Lina Mačiulienė.
6. Programos trukmė – tęstinė.
7. Programos apimtis – vieneri mokslo metai.
8. Programos dalyviai – ikimokyklinio amžiaus vaikai.
9. Programa atnaujinama, tobulinama pagal poreikį ir reikalavimus.

II. UGDYMO PRINCIPAI

10. **Diferencijavimo ir individualizavimo** principas. Atsižvelgiama į kiekvieno vaiko individualius poreikius, galimybes, pasiekimus, turimą patirtį, individualias asmenines savybes.
11. **Humaniškumo** principas. Vaikas yra vertybė. Jis ugdomas būti savarankišku, garbingu, gebančiu pasirinkti ai atsakyti už savo pasirinkimą. Ugdymas remiamas dorine kultūra, pagarba pripažintoms vertybėms.
12. **Socialinio kultūrinio kryptingumo** principas. Ugdymas grindžiamas žmogiškosiomis vertybėmis, orientuotas į vaiko gyvenimui reikalingų socialinių, kultūrinių kompetencijų plėtojimą, tolerancijos ugdymą.

13. **Integralumo** principas. Visas ugdymo turinys garantuoja harmoningą vaiko asmenybės formavimąsi, visuminį aplinkos ir savęs suvokimą bei pažinimą. Siekiama vientiso fizinės, emocinės, socialinės ir pažinimo sričių plėtojimo, vadovaujantis visuminiu požiūriu į vaiką.

14. **Kontekstualumo** principas. Ugdymo turinys glaudžiai siejamas su artimiausia vaiko aplinka, socialiniais kultūriniais jos pokyčiais. Siekiama, kad vaiko ugdymo patirtys jam būtų prasmingos, aktualios ir įdomios.

15. **Sąveikos** principas. Ugdymas grindžiamas visų šio proceso dalyvių – vaiko, tėvų, pedagogų ir kitų asmenų, dalyvaujančių vaiko gyvenime, sąveika.

16. **Tęstinumo** principas. Užtikrinamos kiekvienam vaikui vienodos galimybės įgyti pradinis socialinius įgūdžius, gebėjimus, nuostatas.

III. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

17. Programos tikslas – vaiko socialinis emocinis ugdymas.

18. Programos uždaviniai:

18.1. ugdyti vaiko savimone, mokant pažinti save, savo jausmus, poreikius, galimybes;

18.2. ugdyti vaiko socialinį sąmoningumą, mokant analizuoti situacijas;

18.3. mokyti bei skatinti kurti ir išlaikyti pozityvius tarpusavio santykius grupėje bendraujant ir bendradarbiaujant;

18.4. padėti vaikui įgyti socialinių bei emocinių sunkumų įveikimo gebėjimų, nurodant įvairius probleminių situacijų sprendimo būdus;

18.5. mokyti vaiką atsakomybės už savo sprendimus, leidžiant pajauti pasirinkimo pasekmes.

IV. METODAI, TURINYS IR PRIEMONĖS

19. Taikomi **metodai**: pokalbis, aiškinimas, diskusija, situacijų demonstravimas, stebėjimas bei analizavimas, žaidimas, „minčių lietus“, vaizdo įrašų peržiūra, literatūros kūrinių skaitymas, garso įrašų klausymas, projektas, ekskursija, išvyka, akcija, teminė diena, savaitė.

20. **Priemonės**: įvairūs žaidimai, situacijų kortelės ir analizės; iliustracijos, stalo žaidimai, literatūros kūriniai; pokalbiai, diskusijos; pratimai socialinių emocinių įgūdžių ugdymui; emocinį intelektą ugdantys žaidimai ir pratimai; plakatai, mokomieji ir animaciniai filmai, vaidybinės situacijos; ekskursijos; projektai; meninės raiškos priemonės, muzikos įrašai; vaizdo ir garso įrašai.

21. Programos **turinys**

Turinys	Ugdymo gairės
Socialinė kompetencija	
Mokosi pažinti save. Lavina pasitikėjimą savimi ir savo gebėjimais. Mokosi atpažinti savo individualumą,	„Aš – ypatingas“. Nupieš save, savo portretą iškirps ir priklijuos lapo centre. Apie save iškirps ir priklijuos mėgstamus daiktus, nupieš mylimus žmones. Susėdę

<p>savitumą ir ypatingumą.</p> <p>Suvokia savo priklausymą grupei, šeimai. Ugdo gebėjimą bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais ir suaugusiais, suteikti pagalbą ar jos paprašyti.</p> <p>Mokosi atpažinti ir įvardinti savo ir aplinkinių poreikius bei emocijas, kontroliuoti savo elgesį.</p> <p>Žino savo teises ir pareigas.</p> <p>Mokosi analizuoti situaciją, ieškoti konstruktyvių problemų sprendimo būdų ir įveikti iškilusius sunkumus. Mokosi pasakyti „Ne“.</p>	<p>ratu vaikai apibūdins save kaip ypatingą asmenį. Suvoks, kad visi ypatingi ir skirtingi.</p> <p>„Kviečiu į ratą“. Vaikai pasirinks mėgstamą žaislą. Turintis žaislą prieina prie žaidžiančio vaiko, prisistato, perduoda jam žaislą. Vaikas, gavęs žaislą, eina į ratą, pasako savo vardą ir ką nors apie save. Žaidžiama kol visi susiburs į ratą. Rate visi dainuos, žais, pajaus buvimo drauge džiaugsmą.</p> <p>„Jausmų muzika“. Vaikai įsijaus į skambančios muzikos nuotaikų kaitą ir ją išreikš emocingais judesiais. Supras, kad žmonių nuotaikos ir jausmai įvairūs ir nuolat keičiasi kaip ir muzika.</p> <p>„Sunkių jausmų pasaka“. Vaikai klausysis skaitomo grožinio kūrinėlio, atpažins ir įvardins veikėjų išgyvenamus stiprius jausmus.</p> <p>„Skirtingi vaikai – lygios teisės“. Vaikai kirps ir klijuos įvairiuose pasaulio kraštuose gyvenančių vaikų nuotraukas ir klijuos ilgoje juostoje. Diskutuos, kad visi pasaulio vaikai turi tas pačias teise, nors yra skirtingi. Prisimenamos ir aptariamoms vaiko teisės („Vaiko teisės“, 1997).</p> <p>„Vyk dau ir nevyk dau“. Vaikai klausysis suaugusiojo nuorodų ir nuspręs, kurias komandas vykdyti, o kurių – ne, kartu mokysis kritiškai vertinti suaugusiojo žodžius“. Pvz., „Pešk už plaukų“ ar pasakyk draugui „Tu šaunuolis“.</p>
Komunikavimo kompetencija	
<p>Mokosi kalbėti, reikšti nuomonę apie situaciją.</p> <p>Atpasakoja įvykius, girdėtas istorijas, matytus filmus ir pan. Mokosi užduoti ir atsakyti į klausimus. Iki galo išklaudyti kitą.</p> <p>Kalbėti tyliai ir garsiai.</p> <p>Mokosi sklandžiai išsakyti savo poreikius, jausmus, problemas.</p> <p>Mokosi pagirti, pralinksminti.</p> <p>Jausmus išreiškia mimika, garsais, judesiais, dalijasi išpūdžiais. Mokosi analizuoti ir paaiškinti savo elgesio priežastis.</p>	<p>„Draugiškas ir nedraugiškas“. Vaikams siūloma suvaidinti draugiško ir konfliktiško bendravimo situacijas. Vaikai stebės ir pagal veido išraišką, judesius, replikas įvardins situacijas: draugiškas ar nedraugiškas elgesys, elgesį tiksliai apibūdins žodžiais.</p> <p>„Triukšmas ir tyla“. Vaikai susėda poromis, pasisukę vienas į kitą. Vienas poros dalyvis būna „naujienos pranešėju“, kitas – „klausytoju“. Skambant trankiai muzikai, „pranešėjas“ pasakoja „klausytojui“ dienos nuotyki. Paskui pasikeičia vaidmenimis. Po to tą pat atlieka tyloje. Vaikai supras, kada lengviau klausytis ir išgirsti kitą.</p> <p>„Noriu ir nenoriu“. Vaikai iš trijų numatytų pasakų, spalvotos kortelės būdu, rinksis, kurią pasaką norės išgirsti. (Išdalijamos raudonos balsavimo kortelės. Vaikai kortelę padeda prie norimos išgirsti pasakos). Išmoks bendrauti partneriškai ir grupėje. Pratinsis suprasti, priimti bendrą sprendimą.</p> <p>„Komplimentai“. Vaikai sako komplimentus vieni kitiems suvokdami, kaip žodžiai veikia nuotaiką.</p> <p>„Šviesoforas – sustok, pagalvok, daryk“. Vaikams išdalijamos šviesoforo spalvų kortelės. Skaitomos konfliktiško elgesio situacijų ištraukos iš kūrinėlių iš anksto susitarus, kad vaikai kels ženklus „sustok“, „pagalvok“, „daryk“ tada, kai kūrinėlių veikėjai elgiasi</p>

	netinkamai arba suranda geras išeitis. Supras, kad kiekvienas žmogus kartais išgyvena stiprius, sunkius jausmus, gebės juos atpažinti ir įvardinti.
Pažinimo kompetencija	
<p>Žino mandagumo žodžius ir frazes.</p> <p>Mokosi atpažinti aplinkinių emocijas. Supranta nuotaikas. Žino, kada draugui reikia pagalbos.</p> <p>Susipažįsta su įvairių situacijų sprendimo būdais.</p> <p>Atpažįsta savo ir kitų netinkamą elgesį, žino kaip dera elgtis, kaip kontroliuoti savo emocijas.</p> <p>Žino pagalbos telefono numerį. Atpažįsta pavojingas situacijas ir kaip jų išvengti.</p> <p>Susipažįsta su žalingų įpročių sąvokomis.</p>	<p>„Jausmų veidrodis“. Vaikai veidrodyje matys savo veido išraišką ir atpažins bei įvardins savo nuotaiką, išgyvenamus jausmus. Piešinyje pavaizduos savo nuotaiką.</p> <p>Klausosi sekamos pasakos „Meškiukas ir vaistai“. Vaikai samprotaus, atsakys į klausimus: „Kodėl negalima vaistų be tėvų žinios? Ir kt. plėtoti temą „Aš saugus, kai žinau“. Vaikai iškirps ir priklijuos paveikslėlius „Gali nusideginti“, „Gali apsinuodyti“.</p> <p>„Bandau suprasti kitą“. Vaikai klausysis kūrinėlių ištraukas ir bandys samprotauti apie veikėjų savijautą bei elgesį. Siūloma „rašyti“ knygelę. Kopijuoti žodžius „UŽJAUČIU“, „PADEDU“, „NURAMINU“.</p> <p>„Saugu – nesaugu“. Vaikai apžiūrės paveikslėlius, atpažins rizikingas situacijas, jas pažymės raudonu skrituliuku, paaiškins, kodėl?</p> <p>Parodyti vaikams paveikslą su pagalbos telefonu 112 ir paveikslėliais, vaizduojančiais situacijas, kuriose reikia surinkti šį numerį. Atliks užduotį: nuspalvins skaitmenis, kuriais galima iškviesti pagalbą.</p> <p>„Sveika gyvensena – žalingi įpročiai“. Vaikai dėlios dėlionę, atkreips dėmesį į paveikslo centre atsiradusio veiduko nuotaiką, vaikų veiksmus, aiškinsis, kodėl vienas veidukas šypsosi, o kitas liūdi. Pasidalins mintimis apie rūkymo, alkoholio vartojimo žalą.</p>
Sveikatos saugojimo kompetencija	
<p>Mokosi išsakyti savo nuotaikas ir problemas, tuo patiriant mažiau nerimo, atsikratant nepagrįstų baimių. Mokosi susikaupti, išlaikyti dėmesį.</p> <p>Mokosi saugaus elgesio buityje, gatvėje, gamtoje, bendraujant su svetimais žmonėmis ir gyvūnais.</p> <p>Sužino apie žalingų įpročių žalą ir nesveiko gyvenimo būdo pasekmes. Mokosi saugoti gamtą.</p> <p>Mokosi įvairių sveikatos saugojimo ir stiprinimo būdų.</p> <p>Mokosi atpažinti fizinį ir emocinį smurtą. Žino, kaip elgtis ir kur kreiptis, patyrus ar pastebėjus smurto situacijas ar susižalojus.</p>	<p>„Kas gali atsitikti?“. Vaikai stebės įvairias situacijas vaizduojančius paveikslėlius: apie saugų eismą, vaikus ant ledo, rūkančius ir geriančius alkoholį žmones, įvairias buitines chemines medžiagas ir pan. aiškinsis, samprotaus, kas gali atsitikti, jei bėgsi per gatvę ir kt.</p> <p>Dėlios „Sveikos mitybos piramidė“, aiškins vaisių ir daržovių naudą organizmui.</p> <p>„Gera ir bloga savijauta“. Eis takeliu nuo pavaizduoto įvairiomis nuotaikomis veido iki pavaizduotos situacijos (vaikas serga, žaidžia, sportuoja, pykstasi ir kt.)</p>
Meninė kompetencija	
<p>Mokosi vaizduoti savo mintis ir jausmus, naudojant įvairias meno rūšis ir priemones.</p>	<p>Vaikai eis ratelius, parodys judesius, veiksmus, paaiškins, kas jais vaizduojama, skatinti juos kartoti laisvai, savaip. Džiaugsis vieni kitų pastangomis, atradimais.</p> <p>Pažiūrėjus drauge šoki, vaikai atsakys mąstymą</p>

<p>Dalyvauja vaidybiniuose siužetuose.</p> <p>Mokosi meno kūrinuose atpažinti skirtingas nuotaikas. Skiria šiltus ir šaltus, liūdnius ir linksmus garsus bei spalvas.</p> <p>Vaizdine kalba kompensuoja žodinės kalbos trūkumus: piešia save, savo emocijas, jausmus, išgyvenimus.</p>	<p>skatinančius klausimus, pvz., „Ką matėte?“ „Kodėl tau atrodo, kad ragana buvo pikta?“</p> <p>Vaikas pats paaiškina, trumpai papasako, apie ką vaidino. Atkreips dėmesį į pabaigą, paklausti, kokia ji – laiminga ar liūdna?</p> <p>Padėti vaikui pajusti vaizdo, nuotaikų pasikeitimus keičiantis linijai, formai bei spalvai.</p> <p>Vaikai papasako, kokius potyrius pavyko pavaizduoti piešiniu, naudojant vienokias ar kitokias dailės raiškos priemones, paaiškina, kaip jam gražiau.</p> <p>Žais muzikinius žaidimus, išgyvens pasitenkinimą, reikš savo norus ir jausmus pagal skirtingas to paties siužeto situacijas.</p> <p>Papasako apie savo piešinį ar lipdinį, reikš savo potyrius ir emocijas, pajus džiaugsmą ir pasitenkinimą.</p>
--	--

V. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

17. Įgyvendinus programą:

17.1. vaikai gebės laisvai, intuityviai, spontaniškai ar sąmoningai reikšti savo jausmus, išgyvenimus, norus ir poreikius;

17.2. patirs teikiamos pagalbos ir paramos džiaugsmą;

17.3. gebės įvertinti pavojingas situacijas ir sužinos, kaip jų išvengti;

17.4. gebės įveikti iškilusius bendravimo ir bendradarbiavimo sunkumus;

17.5. žinos, kur kreiptis pagalbos, ištikus nelaimei;

17.6. žinos pagrindines mandagumo ir skelbiamo pavojaus frazes;

17.7. gebės atpažinti patyčias ir smurtą;

17.8. įgis sveikatos ir aplinkos saugojimo įgūdžių.

18. Ugdymo pasiekimų vertinimo dažnumas: vertinami du kartus per metus (rudenį ir pavasarį).

Prireikus atliekami tarpiniai vaikų pasiekimų vertinimai.

19. Ugdymo pasiekimų vertinimo metodai: stebėjimas, pokalbis, vaiko veiklos analizė.

20. Ugdymo pasiekimų fiksavimo formos: vaiko aplankas, vaizdo įrašai ir nuotraukos.

21. Ugdymo pasiekimų pateikimo formos: metų veiklos pokyčių vertinimas pedagogų metodiniuose susirinkimuose, mokytojų tarybos ir vaiko gerovės komisijos posėdžiuose, pokalbiai su vaikais, tėvais, pedagogais, nuotraukos, video įrašai.

LITERATŪRA

1. Alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos įgyvendinimo rekomendacijos
 2. Gyvenimo įgūdžių ugdymas. Ikimokyklinis amžius; Vilnius, 2004.
 3. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos; LR ŠMM; 2015.
 4. Ikimokyklinių ugdymo programų kriterijų aprašas; 2017.
 5. Programa EQ vaikams. Emocinį intelektą ugdantys žaidimai. K. W. Hoffmann, B. Roggenwallner.
 6. Vaiko teisės; Vilnius, 1997.
-